

Saksdokument

Styret for BIBSYS-konsortiet

Til	Styret for BIBSYS-konsortiet
Dato	26.02.2025
Saksnummer	BIB2025/07
Saksarkivnr.	
Sakstype	V-sak
Saksansvarlig	Asbjørn Risan
Saksbehandler	Asbjørn Risan

BIB2025/07 Anskaffelsesprosessen bibliotek tjenester

Bakgrunn

Sikt skal levere gode og kostnadseffektive bibliotek tjenester til UH-sektoren, slik at bibliotekene kan gi sine brukere tilgang til de ressursene de trenger for læring og forskning.

BIBSYS-konsortiet tok i bruk søkesystemet Oria (Primo) sommeren 2013 og biblioteksystemet Alma i oktober/november 2015. Systemene ble levert av Ex Libris og avtalen inngått med et tysk datterselskap, Ex Libris (Deutschland) GmbH. Kontrakten var tidsbegrenset med en minimumsperiode og et begrenset antall mulige opsjoner for forlengelse. Ved full utnyttelse av opsjonsmulighetene vil kontrakten vare ut 2025.

I 2021 startet derfor Sikt en anskaffelsesprosess med hensikt å inngå ny kontrakt for bibliotek- og søkesystem på vegne av konsortiet.

Dette saksdokumentet redegjør for prosessen og gir anbefaling om valg av leverandør.

Innsiktsarbeid

Som et grunnlag for anbudsprosessen har Sikt og konsortiet gjennomført ulike former for innsiktsarbeid. Hensikten har vært å bygge et kunnskapsgrunnlag, bli kjent med markedet, identifisere nåsituasjonen og mulige fremtidsscenarioer, kartlegge brukertilfredshet og avdekke forbedrings- og bevaringspunkter i dagens leveranse.

Tiltakene som ble gjennomført var:

- Mikrostrategi
- Markedskartlegging
- Scenarioanalyse
- Brukertilfredshetsundersøkelse
- Kartlegging blant biblioteklederne



Resultatene fra de ulike innsiktsprosessene er publisert på nettsidene for anskaffelsen¹.

Strategi for innkjøpsprosessen

Høsten 2021 jobbet Sikt sammen med styret for BIBSYS-konsortiet for å definere en overordnet visjon for arbeidet. Formålet med strategien var å beskrive prosessen mot en ny kontrakt.

For å få en felles oppfatning av prosessen videre etablerte Sikt og styret sammen mål, kartla rammevilkår og definerte konkrete tiltak for å få et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. Det ble blant annet besluttet å gjennomføre en markedskartlegging og en scenarioanalyse.

Markedskartlegging

Formålet med markedskartleggingen var å få tilbakemeldinger fra leverandører og undersøke hva som finnes av løsninger i markedet. Dette ble gjort som en Request for Information (RFI) som er en uformell prosess som kartlegger markedet uten forpliktelser. Det er en mulighet for leverandørene å informere om hvilke løsninger de har og planer for videre utvikling. I forespørselen ble det etterspurt informasjon om hva slags tjenester som finnes på markedet pr i dag og hvor de så for seg at tjenestene vil være i et 5-10 års perspektiv. Det er også en mulighet for andre eller nye, potensielle leverandører på markedet til å presentere seg og sine løsninger.

Kartleggingen ble gjennomført andre og tredje kvartal 2022 og avdekket et begrenset marked med få aktører. De leverandørene som svarte var kjent fra før. Med noen mindre forskjeller, trakk alle respondentene frem de samme driverne og trendene som vil påvirke bibliotekenes behov og hva som vil kreves av en bibliotekjenesteplattform:

- Håndtering av nye medietyper
- Håndtering av nye metadataformater
- Datadeling og fjernlån
- Open access
- En meget progressiv teknologisk utvikling

Kartleggingen avdekket ulik grad av modenhet i systemene, noe som særlig var synlig i veikartene for videre utvikling av tjenesteporteføljen.

I markedskartleggingen arrangerte Sikt også et miniseminar med Marshall Breeding. Breeding er en konsulent og forfatter som driver nettstedet Library Technology Guides² som fokuserer på systemer og teknologi for bibliotek. Breeding er en uavhengig autoritet på området og utgir årlig en rapport som viser brukernes tilfredshet med sine valgte løsninger, om hvilke biblioteker globalt som benytter hvilke løsninger og hvordan dette løpende endrer seg. Seminaret med Breeding forsterket inntrykket av at det er få aktører på markedet og at det er ulik grad av modenhet i systemene.

Sikt gjennomførte også samtaler med lederne for henholdsvis Libis, det belgiske konsortiet samt de tilsvarende konsortiene i Sveits og Østerrike som benytter Alma. Sikt hadde også samtaler med det franske konsortiet Abes som var i prosess med å vurdere biblioteksystem.

Scenarioanalyse

Scenarioutvikling er en metode innen framtidstenking, som blir brukt til å analysere framtidige usikkerheter på en strukturert måte. Ønsket var å se på ulike scenario som kan påvirke bibliotek og bibliotekjenester framover.

¹ <https://sikt.no/tiltak/ny-anbudsrunde-biblioteksystem>

² <https://librarytechnology.org/>



Innen scenarioanalyse er det to hovedfaser; 1) Kartlegge mulige fremtidsscenarier og 2) Kartlegge tiltak som er nødvendige for å styre i retning av et ønsket scenario. Arbeidet med fase 1 ble gjennomført høsten 2022, og det ble besluttet å ikke gå videre med fase 2.

Brukertilfredshetsundersøkelse

Høsten 2021 ble det gjennomført en brukertilfredshetsundersøkelse for Alma og Oria blant brukerne av biblioteksystemet og sluttbrukerne. Formålet var å identifisere brukerkrav og framtidige behov. Hvilke områder av systemene fungerer bra og bør bevares, og på hvilke områder er det rom for forbedring.

Brukerundersøkelsen ble ledet av to eksterne konsulenter (Bekk Consulting). En referansegruppe med medlemmer fra ulike typer institusjoner i BIBSYS-konsortiet bistod i kartleggingen. Det ble gjennomført en kvalitativ og en kvantitativ undersøkelse. Den kvantitative undersøkelsen viste en overordnet tilfredshet på 3.7 for Oria og en tilfredshet på 3.3 for Alma på en skala fra 1-5. Det vil si at gjennomsnittet lå mellom nøytral og fornøyd.

Innenfor Alma var det særlig konfigurering og e-ressurser som trakk tilfredsheten ned. Undersøkelsen pekte på at administrasjon av e-ressurser var et spesielt komplisert område for både store og små bibliotek.

Våren 2023 opprettet Sikt derfor en midlertidig faggruppe for å kartlegge og identifisere konkrete problemområder som senere kunne brukes ved utforming av tiltak. Gruppen bestod av et utvalg medlemmer fra de etablerte faggruppene. Gruppen leverte en rapport som beskrev gangen i e-ressursene gjennom biblioteket, og påpekte konkrete prosesser og problemer knyttet til disse.

Resultatet av brukertilfredshetsundersøkelsen og e-ressursrapporten ble en del av grunnlaget for det videre arbeidet med anskaffelsesprosessen.

Kartlegging blant biblioteklederne

I januar 2024 gjennomførte Sikt en spørreundersøkelse/kartlegging blant biblioteklederne i BIBSYS-konsortiet, knyttet til premisser og forventninger til innkjøpsprosessen, og oppgavene biblioteksystemet skal bidra til å løse. Undersøkelsen tematiserte også økonomi og eksterne omstillingskrav.

Det kom inn svar fra 52 institusjoner (svarprosent 67 %) og resultatene ble oppsummert i en rapport som ble tilgjengeliggjort for konsortiet.

Kartleggingen viste at det er forventninger til at en fremtidig systemleveranse skal utnytte potensialet som ligger i kunstig intelligens, både innenfor biblioteksystemet og søkesystemet. Enkel og effektiv administrasjon av ressurser og brukere, samt god håndtering av fjernlån og e-ressurser, er områder som ble trukket frem som det er viktig at biblioteksystemet understøtter.

Det ble pekt på at oppdaterte veiledninger, support og webinar fra Sikt er sentralt i å kunne bruke systemene på en hensiktsmessig måte og at innsatsen på dette området bør økes.

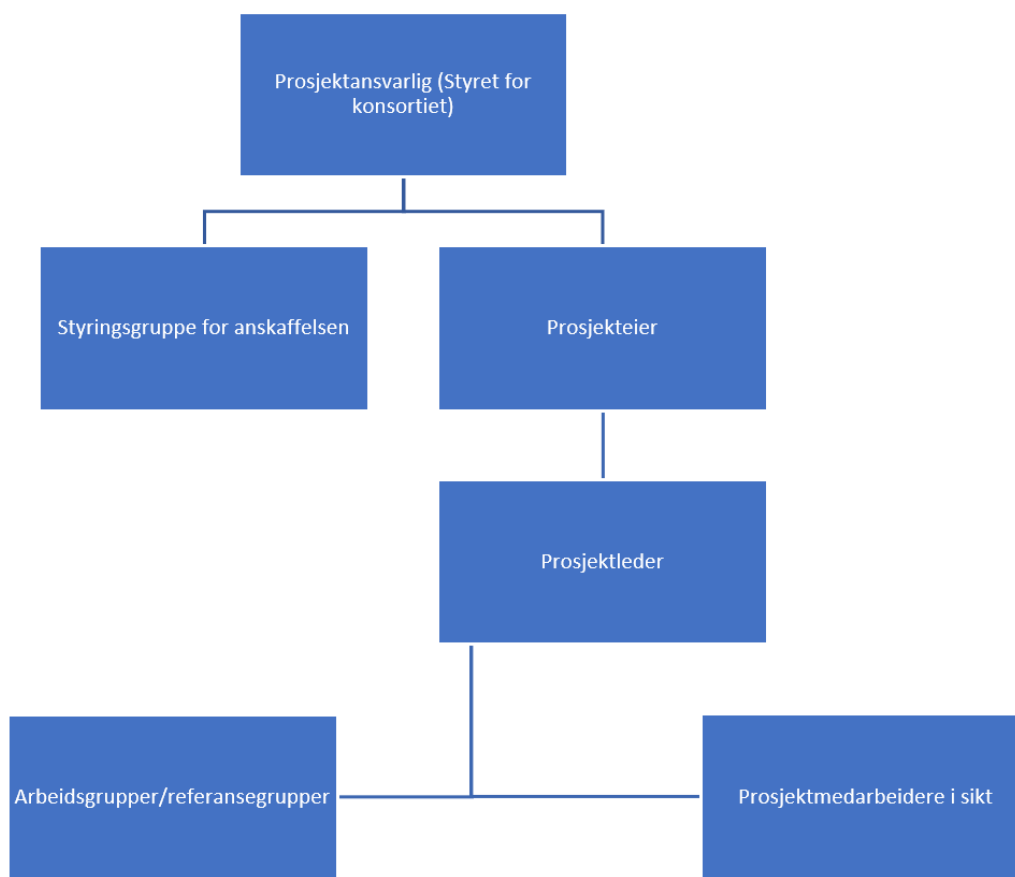
Resultatet viste at oppslutningen rundt konsortiet er stor, og felles biblioteksystem og katalog, fjernlånssamarbeid, stort faglig felleskap med kompetansedeling og support fra Sikt trekkes frem som gevinster. Man ser også at det er stordriftsfordeler og at det er ressursbesparende med Sikt som kontaktledd mot leverandør, samtidig som det er potensiale for økt standardisering og deling av best practice internt i konsortiet.

Prosjektorganisering

Anskaffelsen ble organisert som et prosjekt med styret for BIBSYS-konsortiet som prosjektansvarlig, prosjekteier og prosjektleder fra Sikt og en styringsgruppe. Prosjektet trakk på ressurser fra



produktområdet, øvrige områder i Sikt og faggruppene i konsortiet.



Figur 1: Prosjektorganisering

Rolle	Hvem	Ansvar og oppgaver
Prosjektansvarlig	Styret for BIBSYS-konsortiet	Besluttende myndighet. Definere rammene for prosjektet og fatter vedtak.
Styringsgruppe	Styringsgruppen	Innstillende myndighet. Bidra til at styret får gjennomarbeidet grunnlag for beslutninger og vedtak. Foreta mindre avgjørelser for å sikre fremdrift.
Prosjekteier	Asbjørn Risan (Sikt)	Støtte prosjektleder, overordnet resultatansvar overfor prosjektansvarlig. Ansvar for ressurstilgang i Sikt.
Prosjektleder	Frode Arntsen (Sikt)	Planlegge og gjennomføre prosjekt. Koordinering av arbeid. Ansvarlig for ekstern kommunikasjon.
Sekretariat	Anita Ellerås (Sikt)	Sekretariat for prosjektet (Sikt og styringsgruppen).
Faggrupper	Oppnevnes av styret.	Leverer på konkrete arbeidsoppgaver. Koordinere med prosjektleder.



Øvrige ansatte i PO Kunnskapsressurser og bibliotek tjenester	Etter behov	Levere på konkrete arbeidsoppgaver gitt fra prosjektleder
Øvrige ansatte i Sikt	Etter behov	Levere på konkrete arbeidsoppgaver gitt fra prosjektleder

Figur 2: Roller og ansvar

Prosjektet har jobbet tett sammen med innkjøpsavdelingen i Sikt for å sikre at anbudet gjennomføres i tråd med lov om offentlige anskaffelser og på en forsvarlig og rettferdige måte overfor alle parter.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning er et sentralt element i konsortiet og har blitt vektlagt i anskaffelsesprosessen, særskilt i forbindelse med utarbeidelse av kravspesifikasjon og evaluering av tilbud.

Det er styret for BIBSYS-konsortiet som sammen med Sikt tar de endelige beslutningene i prosjektet.

På styremøtet i mars 2023 ble det besluttet å opprette en styringsgruppe for anskaffelsen (sak BIB-2023/02). Styringsgruppen ble bemannet med representanter fra styret. Ved årsskiftet 2023/2024 gikk funksjonstiden for det eksisterende styret ut og Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser oppnevnte et nytt styre i februar 2024. Ved oppnevningen ble det ivaretatt kontinuitet fra det forrige styret ved at flere medlemmer fikk en ny periode.

Som følge av oppnevningen av nytt styre ble styringsgruppen re-oppnevnt med en ny sammensetning, slik at de nye medlemmene representerte institusjonene i styret. Kontinuitet ble igjen vektlagt og ivaretatt.

Etter re-oppnevning bestod styringsgruppen av følgende medlemmer:

- Sølvi Karlsen (leder), NTNU
- Johan Jørgensen, Norges musikkhøgskole
- Endre Aas, Universitetet i Innlandet
- Marion Mühlburger, Universitetet i Bergen
- Kristian Salcedo, Universitetet i Oslo

I forbindelse med forhandlinger med leverandørene ble det opprettet en forhandlingsgruppe bestående av prosjekteier, prosjektleder, innkjøpsansvarlig i Sikt og to representanter fra styringsgruppen.

For å ivareta den faglige brukerinvolveringen ble de eksisterende faggruppene i konsortiet involvert i utarbeidelse av kravspesifikasjon og i evaluering av tilbudene:

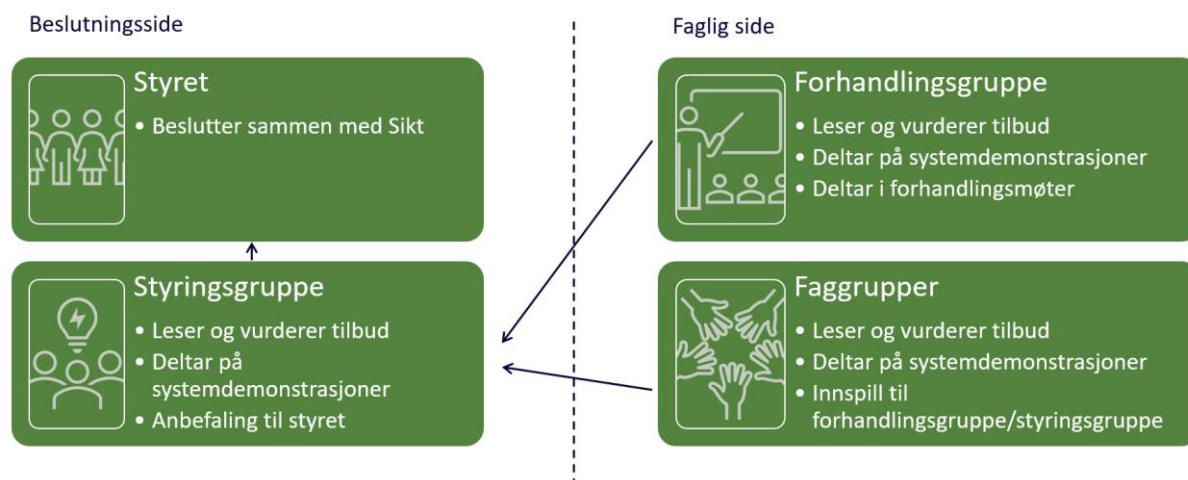
- Akkvisisjon
- Resource Management
- Fulfillment
- Oria

Sikt administrerer og leder faggruppene. I anskaffelsesprosessen fikk hver faggruppe tildelt to representanter fra produktområdet (faggruppeleder og co-pilot) for å sikre god og tett oppfølging.

Det ble også etablert en egen faggruppe med representanter fra Nasjonalbiblioteket for å ivareta Nasjonalbibliotekets spesielle behov og funksjon som en premissleverandør og normgivende aktør innen norsk biblioteksektor.



Involveringsstrukturen er gjengitt i grafen nedenfor der beslutningssiden består av styret og styringsgruppen, mens den faglige siden er forhandlingsgruppen og faggruppene. De to sistnevnte rapporterer til Sikt og styringsgruppen.

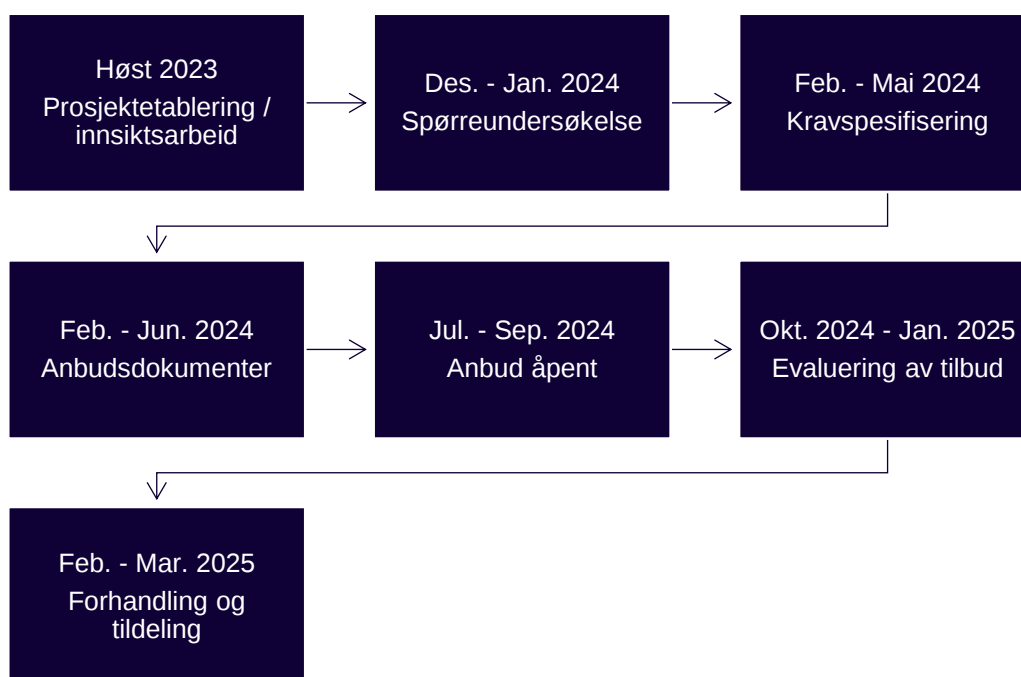


Figur 3: Involveringsstruktur

Tidsplan

Det ble etablert en overordnet tidsplan for prosjektet ved prosjektetableringen høsten 2023 med fasene gjengitt i grafen nedenfor, med en total varighet på et drøyt år. Målsetningen var å konkludere tidlig 2025 slik at man kunne starte et eventuelt implementeringsløp i tilfelle det ble systemskifte som følge av prosessen.

I utgangspunktet var planen å evaluere i desember og forhandle og tildele i januar 2025, men tidsplanen ble justert med to måneder i samråd med innkjøpsavdelingen i Sikt da det erfaringsmessig ville være nødvendig med noe lengre tid i denne fasen enn opprinnelig planlagt.



Figur 4: Tidsplan



Prosjektet holdt den justerte tidsplanen.

Kravspesifikasjon

Arbeidet med kravspesifikasjonen begynte med en kick-off for alle medlemmene i faggruppene i februar 2024. Faggruppene fikk ansvar for å utarbeide og definere krav innenfor sitt ansvarsområde/domene. I april ble det arrangert en 2-dagers fellessamling. Her ble faggruppene koordinert slik at man sorterte ut sammenfallende/overlappende krav og sikret at behov i randsonene mellom to eller flere faggrupper ble dekket. Nasjonalbiblioteket bidro med sine behov og innspill.

Parallelt jobbet Sikt med ikke-funksjonelle krav som sikkerhet, personvern, GDPR, tilgjengelighet, integrasjonsmuligheter, brukervennlighet m.m.

Kravene ble kategorisert i 4 ulike typer krav:

- Må-krav (M)
- Må krav med forklaring (M*)
- Ønskelige krav (D)
- Ønskelige krav med forklaring (E)

M og D krav skulle besvares med YES/NO, eventuelt med "In development". For M* og E-krav skulle leverandørene levere en skriftlig besvarelse og disse vil bli evaluert og vurdert som enten YES/NO/In development (M*) eller ut ifra en skala fra 0-5 for E-kravene.

I tillegg til kravene utarbeidet faggruppene brukerhistorier som tydeliggjør behov og arbeidsoppgaver, og setter kravene inn i en kontekst.

Totalt ble det utarbeidet 748 krav og 55 brukerhistorier.

Kravspesifikasjonen dekket disse områdene:

- Operations/Platform
 - Library Services Platform Architecture
 - Ownership of data
- Integrations
- User accounts
 - User management
 - Authentication
 - API-authentication
 - Authorization
- Automation and AI
- Data Security and Privacy
 - GDPR
 - Data security and encryption
- Accessibility
- Usability
- Statistics and reports
 - Statistics and reports - Discovery
- Requirements LSP
 - Consortium advantages
 - Shared database
 - Central management and group functionality
 - Search functionality
 - Acquisition
 - Handling Acquisitions partly outside the LSP



- E-resources management
 - The Knowledge Base
 - Link resolver
 - Metadata management
 - Authorities
 - Subject headings
 - Digital Media / Data management
 - RDF-representation
 - Bibliographies
 - National bibliographies
 - Licensing of metadata
 - Data import / Data export
 - Data import
 - Bibliographic imports
 - Data export
 - Bibliographic export
 - Circulation and delivery
 - Interlibrary loan
 - ILL-Protocols
- Requirements Discovery
 - Content
 - Central Index
 - Functionality
 - Search
 - Results Lists
 - Circulation and Delivery
 - Links and Navigation
 - Profile & Authentication
 - User Interface
 - Customization
- Requirements National Library
 - About The Norwegian National Library
 - Legal deposit
 - Data import and export
 - Acquisition
 - Inter-library-loan
- Services
 - Implementation and Onboarding
 - Training and support
 - Training and documentation
 - Support
 - Test environment
 - Service Level Agreement (SLA)
 - Availability and performance
 - End-of-Contract Provisions
 - Future Development / Roadmap
- Options
- Price



Kravspesifikasjonen ble fullført og publisert som en del av anbudet i juni 2024. Den ble også lagt ut på prosjektets nettside³.

Andre forhold

Ex Libris

Ex Libris var i 2013 et israelsk selskap. BIBSYS inngikk den gang avtale med det tyske underselskapet Ex Libris (Deutschland) GmbH. I løpet av kontraktperioden ble Ex Libris kjøpt opp av ProQuest (2015), og senere ble ProQuest kjøpt opp av Clarivate (2021) som er et britisk-amerikansk selskap med hovedkontor i Storbritannia. Ex Libris er beholdt som et datterselskap for praktiske forhold i forbindelse med at Clarivate har aktivitet i Israel. Som kunde forholder Sikt seg til Clarivate som selskap.

Clarivate har forbindelser til Israel med aktivitet og ansatte som jobber med bibliotekjenester. Kort tid etter hendelsen 7. oktober 2023 da Hamas angrep Israel, gjennomførte Sikt en risikovurdering for hvordan dette ville kunne påvirke leveransene til BIBSYS-konsortiet. Denne risikovurderingen ble delt med beredskapsansvarlig og ledelsen i Sikt. Den ble senere også delt med styret for konsortiet.

Når arbeidet med anbudet startet for fullt våren 2024 ble det gjennomført en utvidet risikovurdering knyttet til dagens leveranser, det kommende anbudet og en eventuell situasjon etter kontraktingåelse sett i lys av eskaleringen av situasjonen og Israels handlinger etter hendelsen 7. oktober.

Det ble konkludert med at Sikt, som en statlig aktør, må følge de signaler og bestemmelser som kommer fra regjering og Storting. Sikt har gjennom prosessen fulgt med på hva regjeringen har sendt ut av føringer, og fortløpende vurdert betydningen av disse for dagens leveranser og det pågående anbudet. I mars 2024 sendte regjeringen ut en pressemelding som frarådet handel og næringsvirksomhet med israelske bosettinger. I oktober sendte de ut en skjerpet fraråding om at man bør unngå handel som bidrar til å opprettholde Israels okkupasjon av Palestina (Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem, og i Gaza).

Sikt har vurdert det slik at våre aktiviteter ikke blir berørt av dette, og Clarivate har heller ikke vært på internasjonale oversikter over selskaper som anses å operere eller understøtte de okkuperte områdene. Sikt har gjennom prosessen gjennomført aktsomhetsvurderinger (se vedlegg) knyttet til anbudet. I utkastet til avtaleteksten ble det også tatt inn en klausul om at i tilfelle en internasjonal/nasjonal boikott av selskapet kan kontrakten termineres uten videre forpliktelser. Hvis dette blir en aktuell problemstilling, må man vurdere det aktuelle handlingsrommet på det tidspunktet.

Problemstillingen har vært omtalt i flere artikler i Bok og bibliotek, og saken har vært gjenstand for spørsmål på Stortinget.

Markedet

Det er en krevende markedssituasjon ved at det er få aktører på markedet som kan levere systemer til fagbiblioteksektoren. At det er få aktører på markedet, kan føre til mindre konkurranse mellom leverandørene. Det er forsøkt å bøte på dette i den grad det er mulig som beskrevet i det følgende.

Open source

Målsetningen for prosjektet har vært å anskaffe et best mulig biblioteksystem og søkesystem for konsortiet, med sikkerhet og driftsstabilitet som viktige aspekter. Det ble derfor vektlagt at man skulle inngå en kontrakt på et system som har en driftsorganisasjon bak seg, slik at konsortiet ikke blir ansvarlig for drift og sikkerhet (backup, oppdateringer o.l.) alene.

³ <https://sikt.no/tiltak/ny-anbudsrunde-biblioteksystem#publisering>



Open source har ikke vært en målsetning i seg selv. Med så få aktører på markedet ville det begrenset konkurransen. Det har imidlertid vært stilt krav til at systemet skal ha en åpen arkitektur med et rikt tilfang av API'er og andre integrasjonsmåter. Dette for å sikre at man kan koble andre systemer i sektoren til biblioteksystemet, og sørge for en effektiv dataflyt mellom ulike systemer. Eksempler på dette er bibliografisk import, brukerimport og fjernlån. I anbudet ble det listet opp et 30-talls ulike integrasjoner som benyttes per i dag.

Varighet og kontraktuelle forhold

Dagens kontrakt er tidsbegrenset, og det innebærer at Sikt må kjøre anbudet på et bestemt tidspunkt, selv om dette ikke er hensiktsmessig i forhold til andre aktiviteter eller situasjonen i markedet. Det var derfor et ønske om at man i en ny kontrakt inngår en kontrakt for en minimumsperiode (5 år) og deretter en løpende kontrakt med 12 måneders oppsigelsestid. Styret stilte seg bak dette forslaget.

Det var også ønskelig å ha kontrakten i norske kroner. Dette var tilfelle med dagens kontrakt og det har tjent konsortiet godt ved at man har forutsigbarhet i de årlige kostnadene, samt at kronekursen har utviklet seg negativt i forhold til andre valutaer i løpet av kontraktsperioden (omtrent en halvering av kroneverdien i løpet av perioden). Styret støttet også dette forslaget.

At kronekursen har utviklet seg negativt mot andre valutaer har ikke påvirket konsortiet under dagens kontrakt, men det fører til at det blir et kostnadshopp ved inngåelse av en ny kontrakt da prisen har vært kunstig lav i forhold til valutautviklingen. Dette vil være tilfelle uavhengig av en kontrakt i norske kroner eller ikke, men med en kontrakt i norske kroner må leverandørene sikre seg til en viss grad mot svingninger i valutakursene. Sikt og styret mener likevel at tryggheten og forutsigbarheten med norske kroner er å foretrekke. Disse forholdene ble vedtatt av styret i sak BIB2024/22. Det ble også bestemt at kriteriene for tildeling skulle være basert på kvalitet og pris med en vekting på henholdsvis 80% og 20%.

Det ble besluttet at det skulle være en samlet anskaffelse for biblioteksystem og søkesystem. Det ble åpnet for at to leverandører kunne samarbeid om systemleveransen, forutsatt at det ble levert som et felles tilbud (sak BIB2024/17). Dette som et tiltak for å åpne opp for flere potensielle leverandører som en følge av markedssituasjonen. Det ble også diskutert og vedtatt at det skulle legges inn en mulighet for å kunne terminere kontrakten på ett av systemene og samtidig fortsette med det andre etter utløp av minimumsperioden.

Evaluerings av tilbud

Anbudet ble publisert i TED og DOFFIN 30. juni og var åpent frem til 1. oktober, med en frist for prekvalifisering i august. Det var fire leverandører som aksepterte konkurransen og to som søkte om prekvalifisering; Clarivate og EBSCO.

Etter ønske fra en av leverandørene ble innleveringsfristen utvidet til 15. oktober. Det kom inn tilbud fra to leverandører; Clarivate og EBSCO.

Tilbakemelding på første tilbud ble gitt leverandørene 9. desember med frist til 15. januar for å levere revidert tilbud. Fristen ble utsatt til 20. januar etter ønske fra en av leverandørene. Tilbakemelding på revidert tilbud ble gitt 7. februar med frist for å levere endelig tilbud 24. februar. Sikt mottok endelige tilbud fra to leverandører; Clarivate og EBSCO.

I forbindelse med tilbakemelding på hvert tilbud har det blitt gjennomført forhandlings- og avklaringsmøter med hver leverandør, der ulike aspekter rundt tilbakemeldingene fra Sikt ble diskutert med tanke på å veilede leverandørene til å levere et best mulig revidert/endelig tilbud.

Det har i tillegg vært gjennomført et parallelt spor med hver leverandør knyttet til tilbakemeldinger og diskusjoner rundt generell avtaletekst, databehandleravtale og krav knyttet til GDPR og personvern.



Generelt om evalueringen

Faggruppene har vært sterkt involvert i evalueringen. Hver enkelt faggruppe har tatt stiling til de funksjonelle kravene innen sitt domene og vurdert grad av innfrielse. Hvert krav har fått en vurdering enten som YES/NO/IN DEVELOPMENT eller på en skala fra 0-5 for evalueringskravene. Det er en viss grad av overlap mellom faggruppene på hvilke krav som er vurdert. I tillegg til faggruppene har Sikt vurdert alle funksjonelle krav, i tillegg til de ikke-funksjonelle. Det innebærer at de funksjonelle kravene har blitt vurdert av minimum én faggruppe i tillegg til Sikt, og i mange tilfeller av flere faggrupper. Eksempelvis er det overlap mellom hva faggruppen for Resource Management og faggruppen for Nasjonalbiblioteket har vurdert.

Hver enkelt faggruppe, inkludert Sikt, har jobbet i hvert sitt Excel-ark. Hvert enkelt medlem har foretatt sin selvstendige vurdering og karaktersetting, før gruppen har sammenlignet og diskutert hva som skal være gruppens omforente vurdering og karakter på hvert enkelt krav som er vurdert. Resultatet fra hver gruppe har blitt aggregert inn i et felles regneark der lederne av faggruppene og Sikt har sammenlignet og diskutert der det er varians i vurderingen mellom gruppene. Den endelig omforente karakteren har blitt lagt til grunn for evalueringen av leverandørenes tilbud. Resultatet har også blitt brukt i tilbakemeldingene til leverandørene.

Proessen har blitt gjentatt ved reviderte tilbud ved at man har sett på om det reviderte tilbudet med nye svar på kravene har endret på karaktersettingen/vurderingen. Deretter har det blitt nye diskusjoner for å fastsette en endelig vurdering av kravet.

Systemdemonstrasjoner

Etter leveranse av første tilbud ble hver leverandør invitert til å gjennomføre systemdemonstrasjoner for å vise frem systemet, mulige arbeidsprosesser og muligheter i systemet. Det ble gjennomført tre systemdemonstrasjoner med hver leverandør, og hvert møte var tematisk inndelt og knyttet til konkrete brukerhistorier (se tabell under).

Demo 1	• General introduction of the system/highlights • Consortium advantages/functionality ◦ Keywords: Shared database, central management and group functionality • Metadata management ◦ Keywords: Cataloguing (MARC, RDA, LRM), authorities/subject headings, bibliographies, digital media ◦ General demonstration ◦ Selected use-cases – U01, U04, U06 and U08 • Data import/export ◦ Metadata import and export capabilities ◦ General demonstration ◦ Selected use-cases - U47, U48, U49 U52 and U53
Demo 2	• Acquisition ◦ Keywords: Print journal management, statistics, ordering, integrations, financial ◦ General demonstration ◦ Selected use-cases U10, U11, U12, U15, U16 and U30 • Circulation and delivery ◦ Keywords: Interlibrary-loan, User Management (authorization), Circulation and Delivery ◦ General demonstration ◦ Selected use-cases U18, U19 and U20 • National Library

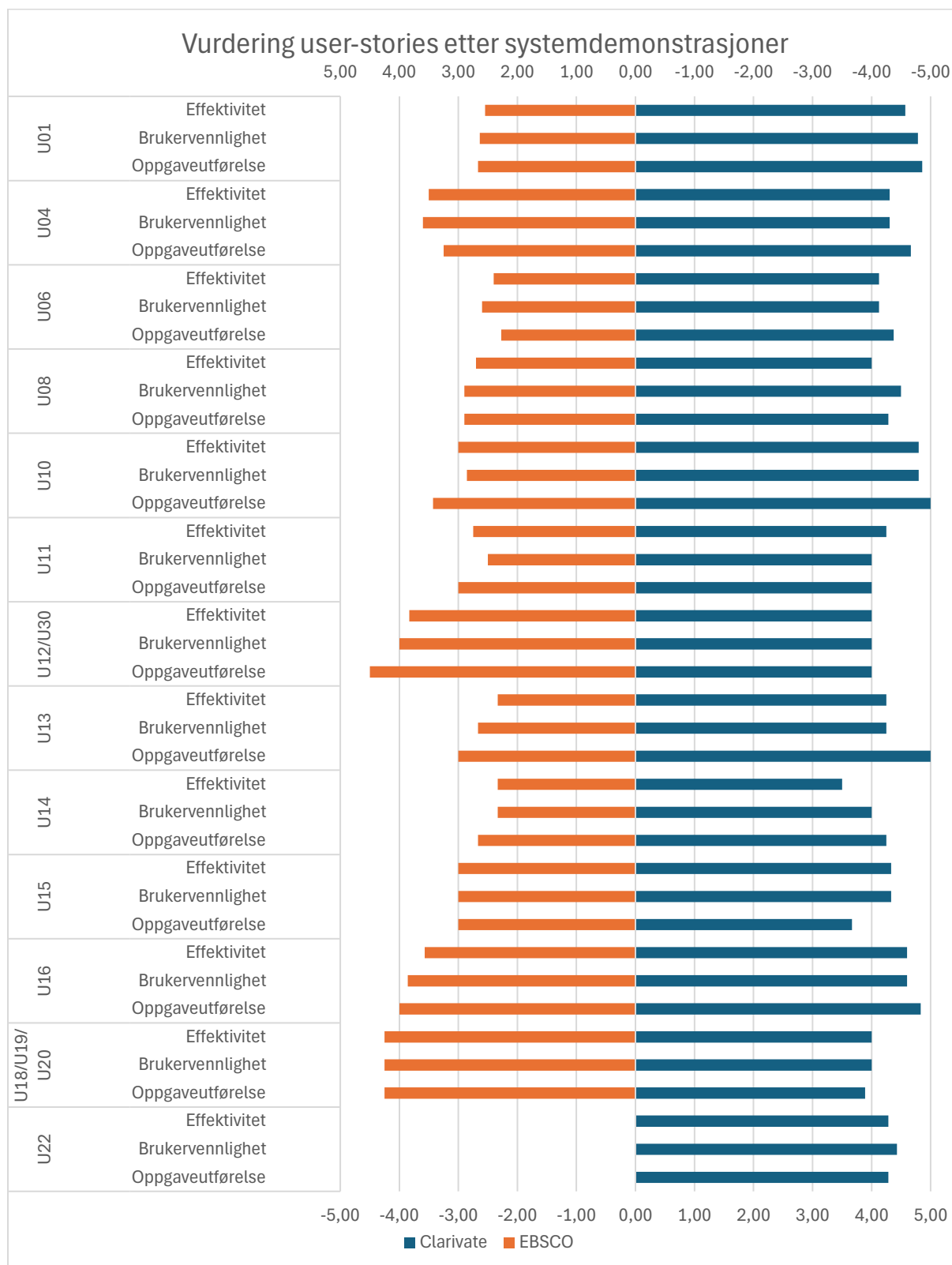


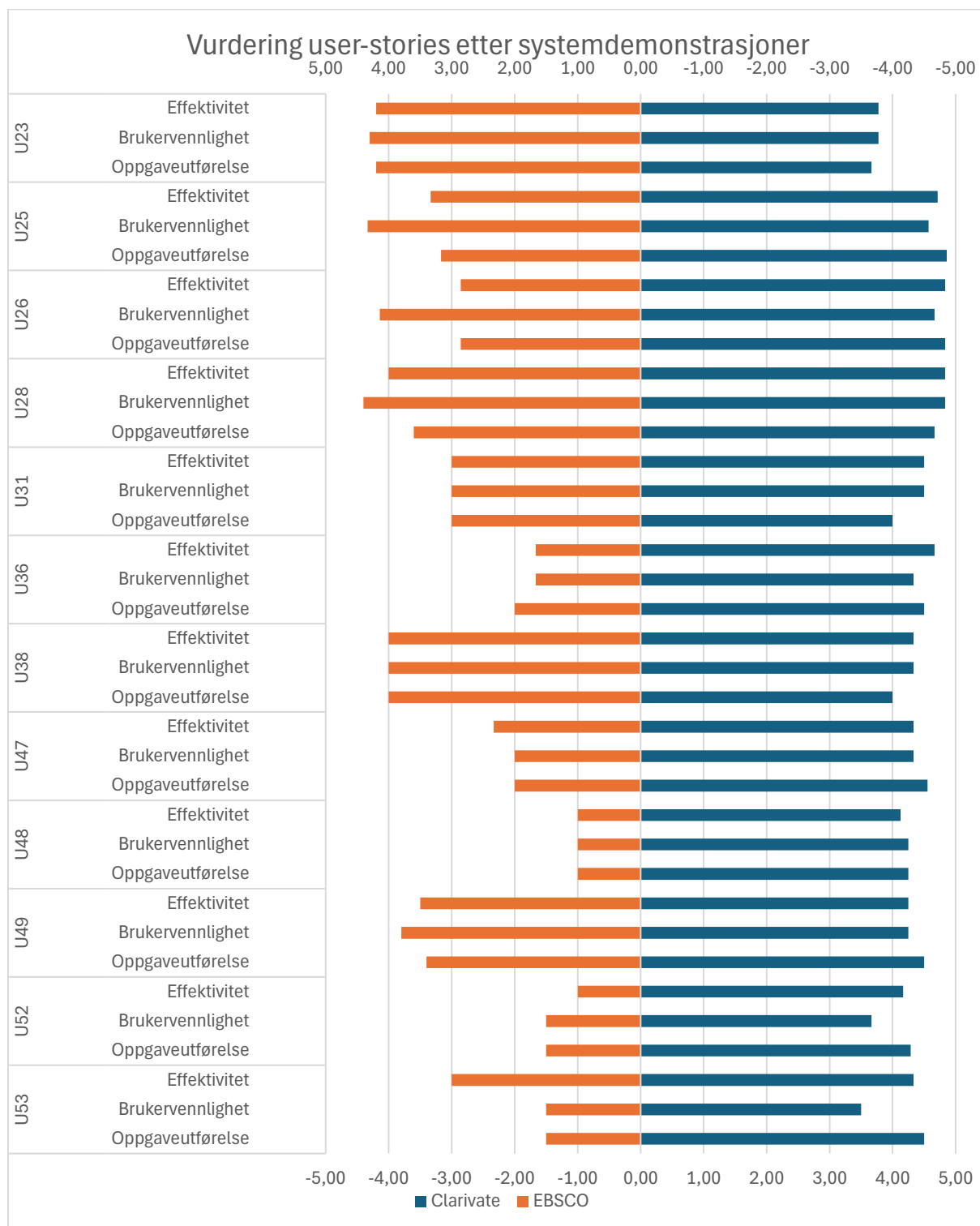
	○ Keywords: ▪ Legal deposit. ○ General demonstration ○ Selected use-cases U31, U36 and U38
Demo 3	• E-resource management ○ Keywords: ○ General demonstration ○ Selected use-cases U11, U13 and U14 • Discovery ○ Keywords: Content/Central Index, functionality ○ General demonstration ○ Selected use-cases – U22, U23, U25, U26 and U28 • Future development/Roadmap • Options

Figur 5: Tema for systemdemonstrasjoner

Faggruppene og styringsgruppen for anskaffelsen deltok på systemdemonstrasjonene sammen med Sikt. Underveis i demonstrasjonene vurderte deltakerne utførelsen av de ulike brukerhistoriene i forhold til oppgaveutførelse, brukervennlighet og effektivitet. Dette er en subjektiv vurdering basert på det som ble demonstrert, men det gir et inntrykk av systemene.

Grafen nedenfor viser resultatet av denne evalueringen pr leverandør.





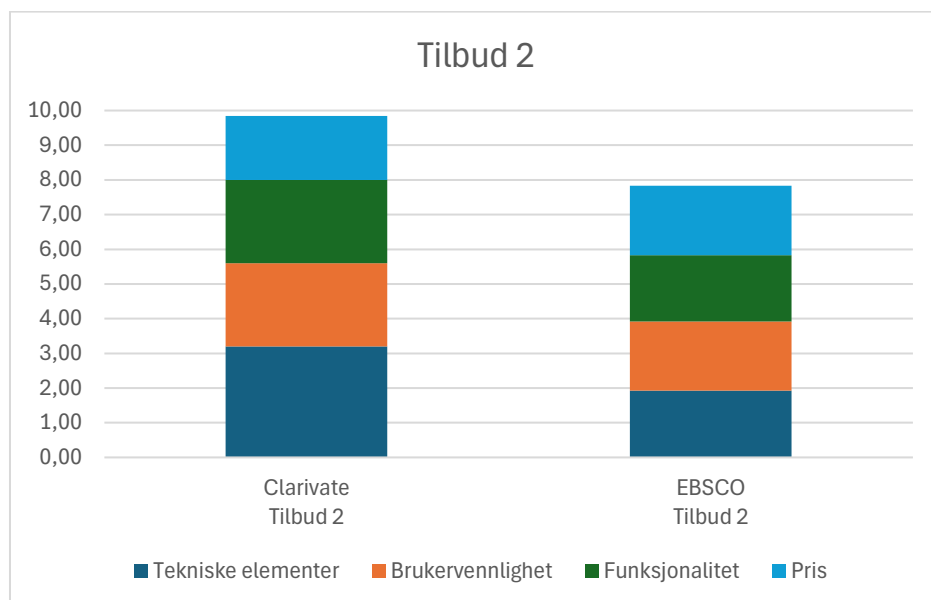
Figur 6: Vurdering av user-stories etter systemdemonstrasjoner

Gjennomsnittlig vurdering innen kategoriene oppgaveutførelse, brukervennlighet og effektivitet er henholdsvis 4,39, 4,29 og 4,32 for Clarivate, mens tilsvarende resultat for EBSCO er 2,96, 3,04 og 2,92. EBSCO demonstrerte ikke brukerhistorie #22. I anbudet har også leverandørene svart på hvilke brukerhistorier de ikke støtter og EBSCO hadde langt flere brukerhistorier som de enten ikke støtter eller kun støtter delvis, mens Clarivate støtter tilnærmet alle.



Hovedfunn i evalueringen

Resultatet av evalueringen viser at Clarivate har det beste tilbudet totalt sett. De er best på funksjonalitet. Clarivate har også tilbudet med lavest pris.

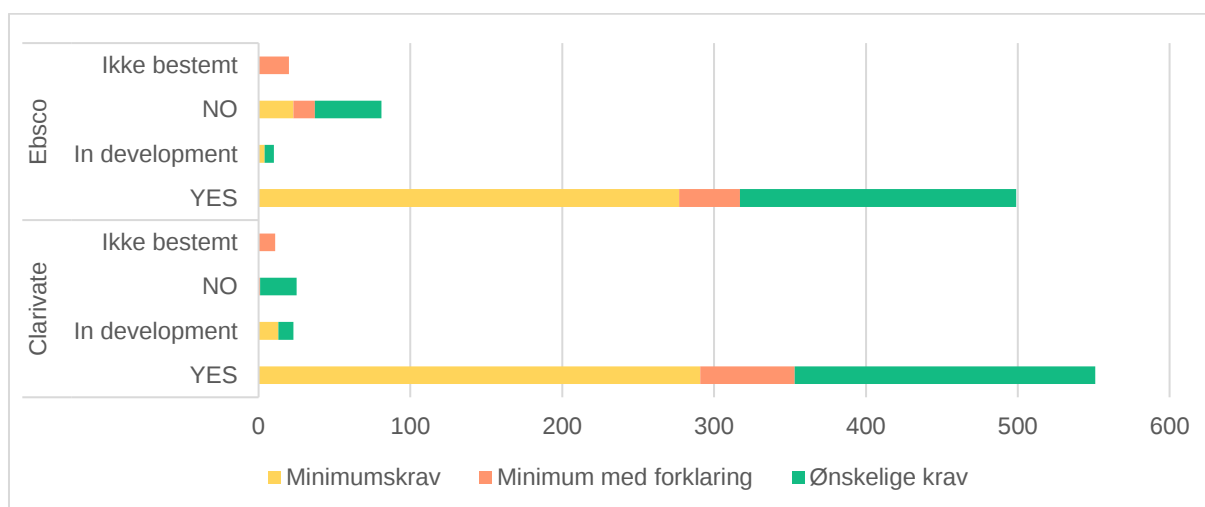


Figur 7: Resultat av evaluering

Krav som er besvart med YES/NO/IN DEVELOPMENT fordeles som illustrert i tabellen under. Clarivate har en høyere andel krav som er oppfylt sammenlignet med EBSCO. De har også flere som er under utvikling, mens EBSCO har flere krav som ikke er oppfylt uten en konkret plan for å levere ønsket funksjonalitet. Kategoriseringen er basert på leverandørens svar i tilbudene, men justert basert på de tekstlige beskrivelsene. De enkelte kravene er ikke vektet innbyrdes.

	YES	In development	NO	Ikke bestemt
Clarivate				
Minimumskrav	291	13	0	0
Minimum med forklaring	62	0	1	11
Ønskelige krav	198	10	24	0
EBSCO				
Minimumskrav	277	4	23	0
Minimum med forklaring	40	0	14	20
Ønskelige krav	182	6	44	0

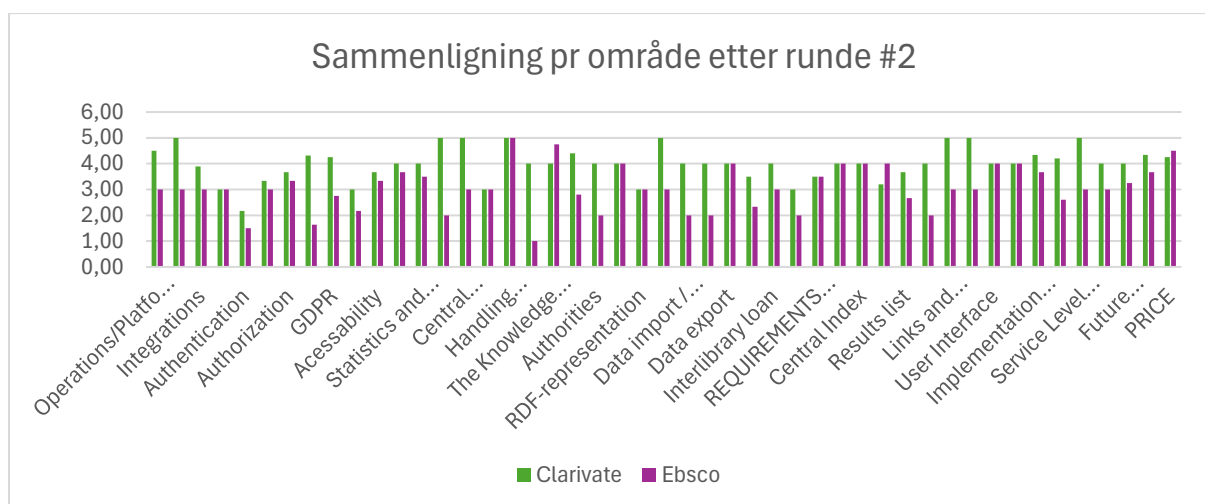
Figur 8: Kategorisering av krav



Figur 9: Oversikt over fordeling av krav pr kategori

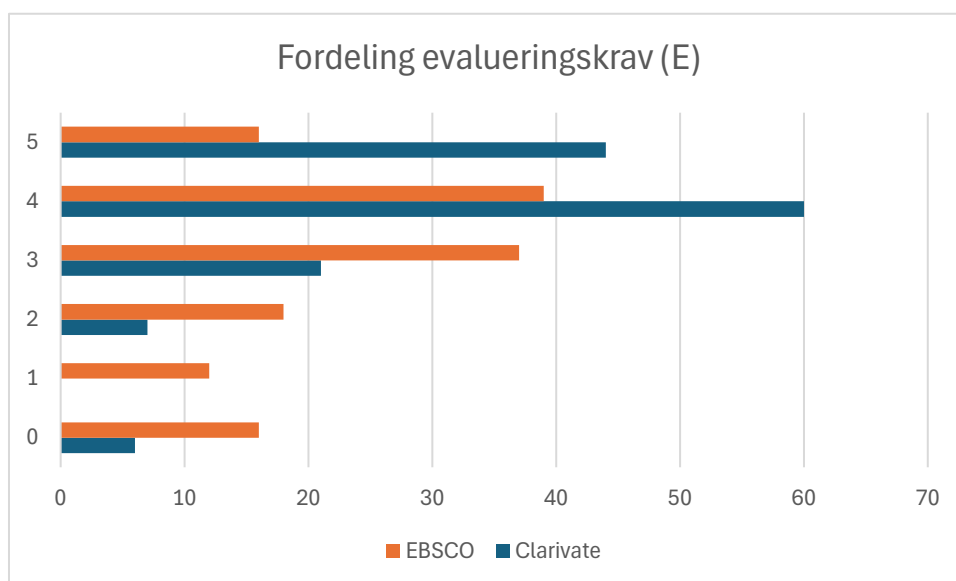
I og med at vurderingen resulterer i en binær YES//NO verdi så viser ikke antallet nyansene i vurderingen. Clarivate har sterkere og tydeligere måloppnåelse, mens EBSCO har flere krav som så vidt havner på YES, som følge av at det er mulig å oppnå det man ønsker, men arbeidsflyten er kanskje ikke optimal eller det krever workarounds, tilpasninger og manuelt arbeid. Forskjellen mellom leverandørene er derfor større enn det grafen viser.

Ser man på de enkelte områdene i kravspesifikasjonen ser man at Clarivate gjennomgående får en høyere gjennomsnittscore på evalueringskravene som inngår i området sammenlignet med EBSCO.



Figur 10: Sammenligning av evalueringskrav pr. område

Grafen under viser fordeling av evalueringskrav etter karakter:



Figur 11: Fordeling av evalueringskrav

Clarivate har klart flest evalueringskrav som scorer 4 eller 5, mens EBSCO har flere krav som scorer lavere i skalaen (0, 1 eller 2). Gjennomsnittskaracteren til Clarivate er 3,89, mens den er 2,86 for EBSCO på totalt 138 evalueringskrav.

Vurdering

Vurderingen av tilbudene er en helhetlig sammenstilling av hvordan de ulike leverandørenes tilbud svarer på de krav og intensjoner som er beskrevet i kravspesifikasjonsdokumentet. Mange ulike aspekter inngår i konklusjonen, også utover det som er beskrevet videre i dokumentet. Nedenfor følger Sikts vurdering, samt hovedpunkter fra hver enkelt faggruppe. Leverandørene vurderes ut ifra kriteriene Kvalitet og Pris der kvalitet vektes 80 % og pris 20 %.

Sikt

I en totalvurdering av tilbudet og anbudsprosessen fremstår Clarivate som en mer profesjonell og leveransedyktig leverandør sammenlignet med EBSCO. Systemene fra Clarivate fremstår som mer modne og har kommet lengre i utvikling, noe som innebærer en mulighet til å kunne bygge på og utvide med funksjonalitet som understøtter nye og kommende behov, eksempelvis har Clarivate flere funksjoner knyttet til kunstig intelligens i produksjon. Folio fremstår som fortsatt å være i en fase der man må etablere og levere mer grunnleggende funksjonalitet, for eksempel innen metadata og utlån/innlån/fjernlån og har ikke kommet like langt på avansert funksjonalitet.

Folio er et open source system med EBSCO som driftsleverandør. Det er ulike fordeler og ulemper med open source, men en konsekvens er at EBSCO ikke har full kontroll over utviklingsløpet til tjenesten. Dette er i stor grad styrt av brukermiljøet, selv om EBSCO er en aktiv deltaker i dette. Det har sine positive sider at brukermiljøet er sterkt involvert i utviklingen av systemet, men det er en fare for at det er sprikende prioriteringer og at man i større grad blir avhengig av enkeltpersoner/-institusjoner enn hos en totalleverandør som har et helhetlig perspektiv.

Et grunnleggende arkitekturprinsipp i Folio er at det er modulbasert. Dette gir en stor fleksibilitet i at man kan bytte ut ulike komponenter og sette sammen de systemfunksjonene man ønsker. En konsekvens av dette er imidlertid at det er mange ulike komponenter og systemer som må sys sammen og som skal interagere og kommunisere med hverandre. Eksempler på dette er at du har et



system for OPAC og et system for Discovery, du har et annet system for fjernlån og et fjerde system for digitale objekter. Det er mange ulike grenseflater og man er avhengig av at disse kommuniserer godt. Det er også mange ulike steder noe kan gå feil.

Alma fremstår mer som en totalløsning der de ulike komponentene er bygget inn i samme system. Dette gir mindre fleksibilitet i å bytte ut enkeltkomponenter, men det reduserer kompleksiteten i økosystemet, og det blir færre grensesnitt å forholde seg til for bibliotekansatte og sluttbrukere.

Bruk av kunstig intelligens og mulighet for å automatisere arbeidsprosesser og dataflyt er et område der tilbudet fra Clarivate skiller seg ut sammenlignet med EBSCO. Library Open Workflow er inkludert i tilbudet fra Clarivate og Sikt ser et potensiale i denne funksjonen til å forenkle integrasjoner og utnytte mulighetene som ligger i biblioteksystemet mer enn det som gjøres pr i dag; både for Sikt, konsortiet som helhet og den enkelte institusjon.

På de funksjonelle områdene scorer Clarivate bedre på de fleste punktene. Det er særlig knyttet bekymring og usikkerhet til metadataområdet i tilbudet til EBSCO. Detaljene om dette blir redegjort for i kapittelet om Resource Management nedenfor. Felleskatalogen er en bærebjelke i konsortiesamarbeidet og må bevares. Fjernlån som også er et sentralt element i konsortiesamarbeidet er det bedre løsninger for i leveransen til Clarivate sammenlignet med EBSCO.

EBSCO inviterer til samarbeid med Sikt/konsortiet for å utvikle deler av systemet der det er mangler i forhold til ønsket funksjonalitet, eksempelvis innenfor området Circulation and Delivery. Det vil alltid være usikkerhet knyttet til utviklingsprosjekt og funksjonalitet som skal utvikles. Veid opp mot et system som leverer på dette allerede, vurderes det som forbundet med stor risiko å tegne kontrakt på et system som fortsatt trenger mye utvikling for å møte konsortiets behov.

Behovene til Nasjonalbiblioteket virker også bedre ivaretatt i løsningene fra Clarivate enn EBSCO. Nasjonalbiblioteket har uttrykt bekymring rundt løsningen til EBSCO, særlig knyttet til pliktavlevering.

Akkvisisjon

Inntrykket av Folio fra systemdemonstrasjonen knyttet til akkvisisjon er at demonstrasjonen var litt springende og det har vært krevende å få tak på funksjonaliteten.

Ordreprosessen, slik den ble demonstrert, fremstår som tungvint og vanskelig å forstå. Noe er blitt oppklart i etterkant, men det er fortsatt en viss usikkerhet. Hva som skjer hvis man ikke bruker EBSCOnet er fremdeles uklart. Det er svakheter knyttet til både automatisering av purringer og kommunikasjon rundt ordre. For Nasjonalbiblioteket ville purringer blitt svært krevende i et slikt system.

Det generelle inntrykket fra Clarivate og Alma er at de svarer greit ut på spørsmålene, og at demoene fungerte bra. Det var noen eksempler på at kjente problemer ble underkommunisert i demonstrasjonen, eksempelvis knyttet til kommunikasjon rundt EDI Responses og prediction patterns og mottak av hefter midt i året. Problemet med EDI Responses er rapportert og etterforskes av Clarivate. Uttalelsen om prediction patterns og mottak av hefter midt i året er erkjent som en kommunikasjonsfeil.

Det er også tidvis varierende kvalitet på oppdateringer i Knowledge Base.

Resource Management

Faggruppen har forsøkt å vurdere arbeidsflytene i hvert enkelt system individuelt for å se hvordan de faktisk fungerer. De har brukt mer tid på å evaluere systemet de ikke kjente fra før for å kompensere for at Alma er det systemet de jobber med i det daglige.

Det er usikkerhet knyttet til hvorvidt Folio vil kunne understøtte behovene for en effektiv og hensiktsmessig felleskatalog i konsortiet. Det har vært forsøkt å få avklart dette i tilbakemeldinger og direkte spørsmål til leverandøren, men man har ikke klart å redusere denne usikkerheten i tilstrekkelig grad. Felleskatalogen er en kjernekomponent i konsortiet og det er viktig at den fungerer optimalt. Noe



av usikkerheten knytter seg til at Folio er bygget opp på en annen måte enn det systemet som benyttes i dag og det er støtte for en felles katalog, men det er aspekter rundt katalogen som må løses med workarounds, policy eller som ikke lar seg gjennomføre. Noen eksempler på dette er:

- Bruk av lokale felt både for emneord og behandling av bibliografier og collections.
- Nivådeling av poster (for særlig vern av poster i nasjonalbibliografien med Kat3 status).
- Uklart hvordan man kan hindre at det vokser fram lokale kopier av deler av felleskatalogen.

Det savnes en metadata-editor som har mer funksjonalitet samlet utover det å kun redigere på en enkelt post. Dette for å ha en så effektiv flyt i katalogiseringsarbeidet som mulig. Muligheten for dedikerte maler er begrenset (utover å bruke eksisterende bibliografiske poster som utgangspunkt for nykatalogisering). Det er også gitt få opplysninger om hvordan man effektivt kan behandle store datasett i «bulk» og hvordan man kan bruke normaliseringsregler for å automatisere metadataarbeidet.

I arbeidet med lagring av søk og søkesett er det tilsynelatende behov for workarounds og løsninger utenfor systemet som gir en dårlig arbeidsflyt. Lagring av statiske sett, og kombinerings av søkesett må tilsynelatende gjøres utenfor Folio.

Innføringen av RDA vil være en av de større omskiftingene på metadatafeltet på mange år. Det festes større lit til forpliktelsen hos Clarivate på implementering og utvikling av støtte for RDA enn hos EBSCO. Fokuset hos EBSCO har vært primært på BIBFRAME, noe også det første tilbudet bar preg av. Senere tilbud har justert dette mer i retning av Linked data, inkludert støtte for RDA/LRM, men det oppleves en stor usikkerhet forbundet med planene sammenlignet med den andre leverandøren.

Det er bekymringer rundt EBSCOs manglende funksjonalitet og utviklingsplaner rundt automatisering og AI i metadataarbeidet. EBSCO henviser til noen innledende eksperiment på området, men har ikke planfestet noe av dette i verken releaser eller andre konkrete planer.

Totalt sett anser faggruppen at Folio er mangelfullt i forhold til videreføring og bevaring av kvaliteten i felleskatalogen. Det vil også sette metadataarbeidet i konsortiet og de enkelte bibliotekene tilbake med flere år, både i forhold til daglig katalogarbeid og med tanke på å teste og ta i bruk AI-effektivisering i arbeidet. Det vil oppleves tungt å få en markant tilbakegang på dette området.

Fulfillment

Faggruppen for fulfillment har hatt ansvaret for å vurdere Circulation and delivery-delen av tilbudene og konkluderer med at begge tilbyderne dekker minimumskravene for funksjonalitet. Totalvurderingen er imidlertid at Clarivate tilbyr en mer komplett og brukervennlig løsning med Alma. Folio fra EBSCO bærer preg av å ikke være ferdig utviklet, og har enkelte løsninger faggruppen er usikker på om vil dekke behovet for konsortiet på en tilfredsstillende måte.

Ett eksempel på dette er fjernlån. I FOLIO er det inntil videre ikke mulig å opprette bestillinger på materiale som ikke allerede finnes i konsortiet. Det er heller ikke mulig å konvertere en fjernlånsbestilling til innkjøp. Man kan bestille både fysisk og elektronisk materiale via fjernlån, men det er kun fysisk materiale det er støtte for leveranse på gjennom systemet. Elektronisk levering av artikkel mellom bibliotek, og til sluttbruker, er ikke tilgjengelig per i dag. Inntil videre er det heller ikke støtte for fjernlån utenfor konsortiet. Både for fjernlån og vanlig reservasjon/venteliste er det ikke per i dag støtte for reservasjon på tittel-nivå. En bestilling knyttes automatisk til et eksemplar, noe som anses som uhensiktsmessig og uønsket som løsning.

Et annet eksempel er hvordan systemet kommuniserer på foretrukket språk til sluttbruker. EBSCO skisserer en løsning med manuell registrering av foretrukket språk (opptil flere) på brukerprofilen, og anbefaler at alle brev som sendes ut fra FOLIO bør inneholde tekst med alle språkvariantene i ett og samme brev.



Det er fortsatt uklart hvordan utsendelse av brev tilpasset sluttbrukers foretrukne språk kan implementeres, men det skisseres at dette kan oppnås gjennom å manuelt gruppere brukerne i systemet. Det er videre uklart hvordan dette vil kunne automatiseres.

Med både nynorsk, bokmål, nordsamisk og engelsk som foretrukne språk blant brukerne i konsortiet, er det åpenbart å foretrekke en løsning der håndteringen av brev og språk er automatisert.

Basert på dette vurderes Alma fra Clarivate som et mer hensiktsmessig og dekkende system for konsortiet innen fullfillment-området.

Oria/Discovery

Faggruppen har gjennomført en evaluering av de delene av tilbudene som omhandler søkesystemet.

Tilbudet fra EBSCO består av en oppdeling mellom Discovery-verktøy og lokal OPAC i to ulike systemer (EDS og Locate). Dette vil bety ytterligere ett system som skal settes opp, tilpasses og kommunisere med andre systemer. De praktiske konsekvensene av dette er uklare, men det vurderes som ugunstig å ha flere brukerflater ut mot sluttbruker.

Det synes å være begrensede muligheter for tilpasninger i EDS/Locate og dette må ofte håndteres av EBSCO som respons på en brukerstøtteforespørsel. Dette kan bli ressurskrevende og medføre forsinkelser, selv for relativt små endringer, som for eksempel språkendringer.

Disse faktorene, i tillegg til manglende deduplisering/FRBR-isering av lokale poster, begrensede muligheter for å manipulere rangering av søkeresultater, samt andre forhold, trekker vurderingen av EBSCOs løsning i negativ retning. Faggruppen vurderer det slik at EBSCOs Discovery- og OPAC-løsning ville medført en reduksjon i detaljnivå og kontroll over søkesystemet sammenlignet med dagens løsning. EBSCO virker imidlertid positivt innstilt på å gjøre tilpasninger for BIBSYS-konsortiet, både ved innføringen av systemet og når vi er i drift.

Clarivate på den andre siden er en leverandør faggruppen og konsortiet kjenner godt, med alle de positive og negative aspektene det innebærer. Primo VE er ikke uten mangler, og bl.a. dårlig konsortiefunksjonalitet har gjort at konsortiet ikke har oppgradert fra Primo BO tidligere. Faggruppen anser imidlertid tilbudet fra Clarivate i denne omgang som sterkt. Systemet har forbedret seg over tid, og mange av innvendingene er ikke lenger relevante. Primo VE fremstår som et sterkt alternativ med brede konfigureringsmuligheter, og alt er samlet i Alma. Konfigurering av biblioteksystem og Discovery gjøres altså i ett og samme system. Primo VE har dessuten nær umiddelbar oppdatering av poster og store muligheter til å påvirke visning av e-ressurser etter ønske.

Det er også viktig å merke seg at det kommer et nytt grensesnitt for Primo, med første iterasjon planlagt for 2025, som ser lovende ut. Her følger det med et sterkt statistikkverktøy som gir biblioteket større innsikt i brukeradferd/-bevegelse som ikke har eksistert tidligere. Overgangen vil være et prosjekt i seg selv, men fordelene vurderes nå som store. Generelt sett er det tilfredshet med den retningen utviklingen av Primo VE tar, samt svarene i tilbudet fra Clarivate.

Faggruppens konklusjon er at begge leverandørene har produkter som BIBSYS-konsortiet kunne anvendt, men at Clarivate fremstår som leverandøren med den mest robuste løsningen som best oppfyller konsortiets behov. Denne vurderingen er basert på mange små og store forskjeller i hele tilbudet, og er ikke begrenset til det som er diskutert her.

Pris

Sammenligningen av tilbudene tar utgangspunkt i en total varighet på 8 år. Prismessig ligger tilbudene på samme nivå som dagens kontrakt, og begge leverandører har levert et tilbud i norske kroner. Sett opp mot utviklingen i kronekursen siden forrige kontraktsinngåelse, der kronekursen omtrent har blitt halvert sammenlignet med amerikanske dollar, er tilbudene konkurransedyktige.



Tilbudet til Clarivate ligger under tilbudet til EBSCO i pris. Tilbudet til Clarivate inkluderer også tilgang til Library Open Workflow med en lisens for Sikt som kan brukes på vegne av konsortiet, samt to ekstra institusjonelle lisenser inkludert. Det er også lagt inn en opsjon på ekstra lisenser. Inkludering av tilgang til Library Open Workflow teller positivt i totalvurderingen av tilbudet.

Tilbudet fra Clarivate har en opsjon på forlengelse av minimumsperioden i kontrakten til 8 år. Dette vil føre til en lavere årlig prosentvis prisøkning sammenlignet med en minimumsperiode på 5 år.

Clarivate har også inkludert opsjoner knyttet til Rapido/RapidILL. Dette er noe konsortiet må ta stilling til på et senere tidspunkt og er ikke vektlagt i vurderingen utover en totalvurdering knyttet til opsjonene som helhet.

EBSCO har en høyere årlig kostnad i sitt tilbud. De har også færre interessante opsjoner.

Oppsummert er konklusjonen at Clarivate har det mest fordelaktige tilbudet basert på pris.

Oppsummering

Basert på en totalevaluering av leverandørenes tilbud, systemdemonstrasjoner og testing av systemene opp mot tildelingskriteriene på kvalitet og pris har Clarivate det mest fordelaktige tilbudet.

Sikt ber derfor om at styret støtter innstillingen av Clarivate som foretrukken leverandør og at de tildeles kontrakten.

Forslag til vedtak

Styret stiller seg bak innstillingen om at Clarivate tildeles kontrakten på biblioteksystem og søkesystem.

Vedlegg:

- Aktsomhetsvurdering

Figurliste:

Figur 1	Prosjektorganisering
Figur 2	Roller og ansvar
Figur 3	Involveringsstruktur
Figur 4	Tidsplan
Figur 5	Tema for systemdemonstrasjoner
Figur 6	Vurdering av user-stories etter systemdemonstrasjoner
Figur 7	Resultat av evaluering
Figur 8	Kategorisering av krav
Figur 9	Oversikt over fordeling av krav pr. kategori
Figur 10	Sammenligning av evalueringskrav pr. område
Figur 11	Fordeling av evalueringskrav